HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

7 noiembrie 2013*

„Prelucrarea datelor cu caracter personal — Directiva 95/46/CE — Articolele 10 și 11 — Obligația de informare — Articolul 13 alineatul (1) literele (d) și (g) — Excepții — Domeniul de aplicare al excepțiilor — Detectivi particulari care acționează pentru organismul de control al unei profesii reglementate — Directiva 2002/58/CE — Articolul 15 alineatul (1)”

În cauza C-473/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Cour constitutionnelle (Belgia), prin decizia din 10 octombrie 2012, primită de Curte la 22 octombrie 2012, în procedura

Institut professionnel des agents immobiliers (IPI)

împotriva

Geoffrey Englebert,

Immo 9 SPRL,

Grégory Francotte,

cu participarea:

Union professionnelle nationale des détectives privés de Belgique (UPNDP),

Association professionnelle des inspecteurs et experts d’assurances ASBL (APIEA),

Conseil des ministres,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul M. Ilešič, președinte de cameră, domnii C. G. Fernlund (raportor), A. Ó Caoimh, doamna C. Toader și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul V. Tourrès, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 iulie 2013,

* Limba de procedură: franceza.

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Institut professionnel des agents immobiliers (IPI), de Y. Paquay și de H. Nyssen, avocats;

— pentru guvernul belgian, de M. Jacobs și de C. Pochet, în calitate de agenți, asistate de B. Renson, avocat;

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek, în calitate de agent;

— pentru guvernul olandez, de B. Koopman și de C. Wissels, în calitate de agenți;

— pentru Parlamentul European, de A. Caiola și de A. Pospíšilová Padowska, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de F. Clotuche-Duvieusart și de B. Martenczuk, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 13 alineatul (1) literele (d) și (g) din Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (JO L 281, p. 31, Ediție specială, 13/vol. 17, p. 10).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Institut professionnel des agents immobiliers (IPI), pe de o parte, și domnul Englebert, Immo 9 SPRL și domnul Francotte, pe de altă parte, cu privire la presupuse încălcări ale reglementării naționale privind exercitarea profesiei de agent imobiliar.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 95/46

3 Considerentele (3), (8), (10), (37) și (43) ale Directivei 95/46 au următorul cuprins:

„(3) întrucât instituirea și funcționarea unei piețe interne în care este asigurată, în conformitate cu articolul 7a din tratat, libera circulație a bunurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor necesită nu numai libera circulație a datelor cu caracter personal de la un stat membru la altul, ci și garantarea drepturilor fundamentale ale persoanei;

[...]

(8) întrucât, pentru a îndepărta obstacolele din calea circulației datelor cu caracter personal, nivelul protecției drepturilor și libertăților persoanei în ceea ce privește prelucrarea unor astfel de date trebuie să fie echivalent în toate statele membre; [...]

[...]

(10) întrucât obiectivul legislației interne privind prelucrarea datelor cu caracter personal este de a proteja drepturile și libertățile fundamentale, inclusiv dreptul la viață privată care este recunoscut atât prin articolul 8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cât și în principiile generale ale dreptului comunitar; întrucât, din acest motiv, apropierea acestor legislații nu trebuie să aibă ca rezultat scăderea protecției pe care o oferă, ci trebuie, dimpotrivă, să încerce să asigure un nivel înalt de protecție în Comunitate;

[...]

(37) întrucât prelucrarea datelor cu caracter personal în scopuri jurnalistice, literare sau artistice, în special în domeniul audiovizualului, trebuie să beneficieze de derogări sau de restricții de la cerințele anumitor dispoziții ale prezentei directive în măsura în care ele sunt necesare în vederea punerii drepturilor fundamentale ale persoanei în acord cu libertatea de exprimare [...]

[...]

(43) întrucât statele membre pot impune, în mod similar, restricții cu privire la drepturile de acces și de informare, precum și la anumite obligații ale operatorului, în măsura în care sunt necesare pentru a ocroti, de exemplu, securitatea națională, apărarea, siguranța publică sau un interes economic sau financiar important al unui stat membru sau al Uniunii Europene, precum și cu privire la cercetarea și urmărirea penală sau la încălcarea deontologiei profesi[ilor] reglementate; [...]”.

4 Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 95/46 prevede:

„Statele membre asigură, în conformitate cu prezenta directivă, protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei și în special a dreptului la viață privată în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal.”

5 Articolul 2 literele (a) și (d) din Directiva 95/46 prevede:

„În sensul prezentei directive:

(a) «date cu caracter personal» înseamnă orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă (persoana vizată) [...]

[...]

(d) «operator» înseamnă persoana fizică sau juridică, autoritatea publică, agenția sau orice alt organism care, singur sau împreună cu altele, stabilește scopurile și mijloacele de prelucrare a datelor cu caracter personal; [...]”

6 Articolul 9 din Directiva 95/46 prevede:

„Statele membre prevăd exonerări și derogări de la dispozițiile prezentului capitol, ale capitolului IV și ale capitolului VI pentru prelucrarea datelor cu caracter personal efectuată numai în scopuri jurnalistice, artistice sau literare, în măsura în care se dovedesc necesare pentru a pune dreptul la viață privată în acord cu normele care reglementează libertatea de exprimare.”

7 Intitulată „Informații care se comunică persoanei vizate”, secțiunea IV din Directiva 95/46 cuprinde articolele 10 și 11, care reglementează situațiile în care datele au fost colectate de la această persoană, respectiv cele în care datele nu au fost obținute de la aceasta.

8 Articolul 10 din Directiva 95/46 prevede:

„Statele membre prevăd ca operatorul sau reprezentantul său să furnizeze persoanei de la care colectează date care o privesc cel puțin informațiile menționate mai jos, cu excepția cazului în care persoana este deja informată cu privire la aceste date:

(a) identitatea operatorului și, dacă este cazul, a reprezentantului;

(b) scopul prelucrării căreia îi sunt destinate datele;

(c) orice alte informații suplimentare, cum ar fi:

— destinatarii sau categoriile de destinatari ai datelor;

— dacă răspunsurile la întrebări sunt obligatorii sau voluntare, precum și consecințele posibile ale evitării răspunsului;

— existența dreptului de acces la datele care o privesc și de rectificare a datelor cu caracter personal;

în măsura în care, ținând seama de circumstanțele specifice în care sunt colectate datele, astfel de informații suplimentare sunt necesare pentru asigurarea unei prelucrări corecte a datelor cu privire la persoana vizată.”

9 Potrivit articolului 11 din această directivă, atunci când datele nu au fost colectate de la persoana vizată, statele membre prevăd obligativitatea ca operatorul sau reprezentantul său, în momentul înregistrării datelor cu caracter personal sau, dacă se are în vedere o comunicare a datelor către terți, nu mai târziu de data la care datele sunt comunicate prima oară, să furnizeze persoanei vizate cel puțin informațiile menționate în acest articol, cu excepția cazului în care persoana vizată este deja informată cu privire la aceste date.

10 Articolul 13 din Directiva 95/46, intitulat „Excepții și restricții”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre pot adopta măsuri legislative pentru a restrânge domeniul obligațiilor și drepturilor prevăzute la articolul 6 alineatul (1), articolul 10, articolul 11 alineatul (1), articolul 12 și articolul 21, dacă o astfel de restricție constituie o măsură necesară pentru a proteja:

(a) securitatea statului;

(b) apărarea;

(c) siguranța publică;

(d) prevenirea, investigarea, detectarea și punerea sub urmărire a infracțiunilor sau a încălcării eticii în cazul profesiunilor reglementate;

(e) un interes economic sau financiar important al unui stat membru sau al Uniunii Europene, inclusiv în domeniile monetar, bugetar și fiscal;

(f) o funcție de monitorizare, inspecție sau de reglementare legată, chiar și ocazional, de exercitarea autorității publice în cazurile menționate la literele (c), (d) și (e);

(g) protecția persoanei vizate sau a drepturilor și libertăților altora.”

Directiva 2002/58/CE

11 Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice) (JO L 201, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 36, p. 63) prevede la articolul 15 alineatul (1):

„Statele membre pot adopta măsuri legislative pentru a restrânge sfera de aplicare a drepturilor și obligațiilor prevăzute la articolul 5, articolul 6, articolul 8 alineatele (1), (2), (3) și (4) și articolul 9 ale prezentei directive, în cazul în care restrângerea lor constituie o măsură necesară, corespunzătoare și proporțională în cadrul unei societăți democratice pentru a proteja securitatea națională (de exemplu siguranța statului), apărarea, siguranța publică sau pentru prevenirea, investigarea, detectarea și urmărirea penală a unor fapte penale sau a folosirii neautorizate a sistemelor de comunicații electronice, în conformitate cu articolul 13 alineatul (1) al Directivei [95/46]. [...]”

Dreptul belgian

12 Legea din 8 decembrie 1992 privind protecția vieții private în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal (*Moniteur belge* din 18 martie 1993, p. 5801) a fost modificată prin Legea din 11 decembrie 1998 de transpunere a Directivei 95/46/CE (*Moniteur belge* din 3 februarie 1999, p. 3049, denumită în continuare „Legea din 1992”). Articolul 9 din Legea din 1992, ale cărui alineate (1) și (2) corespund articolelor 10 și, respectiv, 11 din această directivă, impune o obligație de informare a persoanei vizate.

13 Articolul 3 alineatele (3)-(7) din Legea din 1992 prevede excepții și limitări cu privire la această obligație de informare printre altele în cazul în care prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează numai în scopuri jurnalistice, literare sau artistice și în cazul în care aceasta este gestionată de securitatea statului, de serviciul general de informații și de securitate al forțelor armate, de autoritățile publice în vederea exercitării misiunii lor de poliție judiciară, de serviciile de poliție în vederea exercitării misiunilor lor de poliție administrativă sau de Centrul European pentru Copii Dispăruți și Exploatați Sexual.

Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

14 IPI, înființat printr-un decret regal din 17 februarie 1995, are drept misiune printre altele supravegherea respectării condițiilor de acces la profesia de agent imobiliar și a exercitării corespunzătoare a acesteia. În acest scop, are capacitate procesuală și poate denunța la autoritățile judiciare orice încălcare a reglementării aplicabile. IPI este autorizat să recurgă la serviciile unor detectivi particulari în vederea îndeplinirii misiunii sale.

15 În cadrul activității sale, IPI a solicitat tribunal de commerce de Charleroi (Tribunalul Comercial din Charleroi) să constate că domnul Englebert, Immo 9 SPRL și domnul Francotte au comis acte contrare acestei reglementări și să ordone domnilor Englebert și Francotte să înceteze diverse activități imobiliare. IPI și-a întemeiat acțiunea pe elemente de fapt adunate de detectivi particulari la care a apelat.

16 Tribunal de commerce de Charleroi și-a pus problema valorii care trebuie atribuită probelor prezentate de aceștia, ținând seama de posibilitatea ca ele să fi fost obținute fără respectarea cerințelor în materie de protecție a persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și, în consecință, cu încălcarea Legii din 1992. Acest tribunal a arătat că, în opinia IPI, aplicarea legii menționate, care impune informarea prealabilă sau, în cazul în care datele sunt colectate de la terți, începând cu înregistrarea acestora a persoanei vizate despre investigația desfășurată de detectivi, face ca activitatea

detectivilor particulari să fie imposibilă. Tribunalul menționat și-a pus problema dacă, neextinzând la detectivii particulari excepțiile de la această obligație de informare de care beneficiază alte categorii profesionale sau organisme de interes public, articolul 3 alineatele (3)-(7) din Legea din 1992 nu creează o inegalitate de tratament contrară Constituției. În consecință, a decis să sesizeze Cour constitutionnelle (Curtea Constituțională) cu privire la acest aspect.

17 Aceasta apreciază că trebuie să se verifice dacă, neprevăzând pentru detectivii particulari excepții comparabile cu cele menționate la articolul 13 alineatul (1) literele (d) și (g) din Directiva 95/46, Legea din 1992 transpune corect această dispoziție. Instanța menționată arată că articolul 3 alineatele (3)-(7) din Legea din 1992 creează o diferență de tratament între, pe de o parte, persoanele care desfășoară o activitate jurnalistică, artistică sau literară, serviciile competente în materie de securitate și de poliție și Centrul European pentru Copii Dispăruți și Exploatați Sexual și, pe de altă parte, persoanele care exercită profesia de detectiv particular, în sensul că numai primele sunt exonerate de obligația de informare prevăzută la articolul 9 din Legea din 1992.

18 Potrivit instanței de trimitere, această exonerare se explică în raport cu activitățile exercitate, care vizează informarea publicului sau viața culturală, menținerea siguranței și ordinii publice și apărarea drepturilor fundamentale ale celor mai slabi.

19 Detectivii particulari s-ar afla într-o situație diferită. Instanța de trimitere subliniază că, deși profesia lor este reglementată printr-o lege din anul 1991 care îi stabilește limitele și supune exercitarea ei autorizării ministrului de interne, activitatea lor nu este legată de protecția acestor drepturi fundamentale și interese generale și are ca obiect, în general, protecția intereselor private.

20 Cour constitutionnelle arată că, deși articolul 13 alineatul (1) din Directiva 95/46 pare să confere o anumită libertate statelor membre pentru a adopta sau a nu adopta excepțiile în discuție, există totuși un dubiu, ținând seama de armonizarea, în principiu completă, realizată de această directivă.

21 În aceste condiții, Cour constitutionnelle a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 13 alineatul (1) [litera] (g) *in fine* din Directiva [95/46] trebuie interpretat în sensul că lasă statelor membre libertatea de a prevedea sau de a nu prevedea o excepție de la obligația de informare imediată prevăzută la articolul 11 alineatul (1), dacă aceasta este necesară în vederea protejării drepturilor și libertăților altora, sau statele membre sunt supuse unor restricții în această privință?

2) Activitățile profesionale ale detectivilor particulari reglementate de dreptul intern și exercitate în serviciul unor autorități abilitate să denunțe autorităților judiciare orice încălcare a dispozițiilor privind protecția unui titlu profesional și organizarea unei profesii intră, în funcție de circumstanțe, sub incidența excepției prevăzute la articolul 13 alineatul (1) [literele] (d) și (g) *in fine* din Directiva [95/46]?

3) În cazul unui răspuns negativ la cea de a doua întrebare, articolul 13 alineatul (1) [literele] (d) și (g) *in fine* din Directiva [95/46] este compatibil cu articolul 6 alineatul 3 [TUE], mai precis în raport cu principiul egalității și al nediscriminării?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observație preliminară

22 În cadrul primei întrebări adresate, instanța de trimitere face referire la o obligație imediată de a informa persoana vizată, care ar fi menționată la articolul 11 din Directiva 95/46.

23 Cu toate acestea, trebuie să se arate că această dispoziție, care se referă la datele care nu au fost colectate de la persoana vizată, prevede o informare a acesteia nu în momentul colectării datelor, ci ulterior. În schimb, articolul 10 din Directiva 95/46, care se referă la colectarea informațiilor de la persoana vizată, prevede informarea acestei persoane în momentul colectării datelor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 mai 2009, Rijkeboer, C-553/07, Rep., p. I-3889, punctul 68). Caracterul imediat al informării persoanei vizate nu rezultă, așadar, din articolul 11 din Directiva 95/46, menționat de instanța de trimitere, ci din articolul 10.

24 În ceea ce privește investigațiile efectuate de un detectiv particular, din decizia de trimitere reiese că acestuia i se poate solicita să culeagă date fie direct de la persoana vizată, fie indirect, în special de la terți. În consecință, trebuie să se constate că atât articolul 10, cât și articolul 11 alineatul (1) din Directiva 95/46 pot, în funcție de împrejurări, să fie pertinente pentru astfel de investigații.

Cu privire la primele două întrebări

25 Prin intermediul primelor două întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească, pe de o parte, dacă articolul 13 alineatul (1) din Directiva 95/46 trebuie interpretat în sensul că statele membre au facultatea sau obligația de a transpune în dreptul lor național excepțiile pe care le prevede de la obligația de informare a persoanei vizate despre prelucrarea datelor sale cu caracter personal și, pe de altă parte, dacă activitatea de detectiv particular care acționează pentru un organism profesional în scopul de a cerceta încălcările deontologiei unei profesii reglementate, în speță cea de agent imobiliar, intră în domeniul de aplicare al articolului 13 alineatul (1) litera (d) sau (g).

26 Trebuie arătat, de la bun început, că date precum cele care, potrivit instanței de trimitere, sunt colectate de detectivii particulari în cauza principală privesc persoane care acționează în calitate de agenți imobiliari și se referă la persoane fizice identificate sau identificabile. În consecință, acestea constituie date cu caracter personal în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 95/46. În consecință, colectarea, stocarea și transmiterea de către un organism reglementat precum IPI sau de detectivii particulari care acționează în numele acestora are caracterul unei „prelucrări de date cu caracter personal” în sensul articolului 2 litera (b) din Directiva 95/46 (a se vedea Hotărârea din 16 decembrie 2008, Huber, C-524/06, Rep., p. I-9705, punctul 43).

27 Pentru a răspunde la întrebarea adresată, este necesar să se examineze, într-o primă etapă, dacă, în temeiul articolului 13 alineatul (1) din Directiva 95/46, statele membre dispun de facultatea sau sunt obligate să prevadă una sau mai multe dintre excepțiile, enumerate de acesta, de la obligația de a informa persoana vizată despre prelucrarea datelor sale cu caracter personal.

28 Din considerentele (3), (8) și (10) ale Directivei 95/46 rezultă că legiuitorul Uniunii a înțeles să faciliteze libera circulație a datelor cu caracter personal prin apropierea legislațiilor statelor membre, protejând în același timp drepturile fundamentale ale persoanelor, în special dreptul la protejarea vieții private, și garantând un nivel ridicat de protecție în Uniune. Astfel, articolul 1 din această directivă prevede că statele membre trebuie să asigure protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor fizice, în special a dreptului la viață privată, în privința prelucrării datelor cu caracter personal (Hotărârea Huber, citată anterior, punctul 47, precum și Hotărârea din 24 noiembrie 2011, ASNEF și FECEMD, C-468/10 și C-469/10, Rep., p. I-12181, punctul 25).

29 În acest scop, Directiva 95/46 conține, la articolele 10 și 11, obligații de informare a persoanei vizate în legătură cu prelucrarea datelor sale și prevede, la articolul 13 alineatul (1), că statele membre pot să adopte măsuri legislative pentru a restrânge domeniul acestor obligații în cazul în care o astfel de măsură este necesară în scopurile enumerate la articolul 13 alineatul (1) literele (a)-(g).

30 În această privință, instanța de trimitere ridică problema marjei de manevră de care dispun statele membre, ținând seama de obiectivul de armonizare urmărit de legiuitor, astfel cum este exprimat în considerentul (8) al acestei directive, prin care se urmărește ca nivelul protecției drepturilor și libertăților persoanelor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal să devină echivalent în toate statele membre.

31 Trebuie amintit că Curtea a hotărât, astfel, anterior că Directiva 95/46 realizează o armonizare care, în principiu, este completă (a se vedea Hotărârea din 6 noiembrie 2003, Lindqvist, C-101/01, Rec., p. I-12971, punctele 95 și 96, precum și Hotărârea Huber, citată anterior, punctele 50 și 51). Cu toate acestea, Curtea a constatat de asemenea că dispozițiile Directivei 95/46 sunt, în mod necesar, relativ generale, având în vedere că aceasta trebuie să se aplice unui număr mare de situații foarte diverse, și a considerat că directiva conține norme caracterizate printr-o anumită suplețe, lăsând în numeroase cazuri statelor membre sarcina stabilirii detaliilor sau a alegerii opțiunilor (Hotărârea Lindqvist, citată anterior, punctul 83).

32 În ceea ce privește articolul 13 alineatul (1) din Directiva 95/46, rezultă cu claritate din modul de redactare a acesteia și în special din folosirea termenilor „statele membre pot” că respectiva dispoziție nu obligă statele membre să prevadă în dreptul lor național excepții în scopurile enumerate la articolul 13 alineatul (1) literele (a)-(g), ci că, dimpotrivă, legiuitorul a înțeles să le acorde opțiunea de a decide dacă și, dacă este cazul, în ce scopuri doresc să adopte măsurile legislative prin care se urmărește limitarea printre altele a întinderii obligațiilor de informare a persoanei vizate. În plus, rezultă de asemenea din textul aceluiași articol 13 alineatul (1) că statele membre pot să prevadă astfel de măsuri doar dacă acestea sunt necesare. Caracterul „necesar” al măsurilor condiționează astfel facultatea acordată statelor membre de articolul 13 alineatul (1) menționat și nu semnifică nicidecum că acestea sunt constrânse să adopte excepțiile în discuție în toate cazurile în care această condiție este îndeplinită.

33 Această interpretare este, mai întâi, susținută de textul considerentului (43) al Directivei 95/46, potrivit căruia „statele membre pot impune [...] restricții [ale drepturilor de informare] [...] în măsura în care sunt necesare pentru a ocroti” scopurile menționate. În continuare, aceasta este confirmată de o comparație între, pe de o parte, textul articolului 13 alineatul (1) din Directiva 95/46 și, pe de altă parte, articolul 9 și considerentul (37) al acestei directive, care impun în mod clar statelor membre obligația de a prevedea exonerări și derogări pentru prelucrarea datelor cu caracter personal efectuată numai în scopuri jurnalistice, artistice sau literare, în măsura în care se dovedesc necesare pentru a pune dreptul la viață privată în acord cu normele care reglementează libertatea de exprimare.

34 Această interpretare este susținută de asemenea de analiza efectuată de Curte în Hotărârea din 29 ianuarie 2008, Promusicae (C-275/06, Rec., p. I-271), în privința articolului 15 alineatul (1) din Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice, care este redactat în termeni asemănători cu cei ai articolului 13 alineatul (1) din Directiva 95/46 și, în plus, fac trimitere în mod expres la aceștia.

35 Curtea a constatat, mai întâi, că articolul 15 alineatul (1) menționat acordă statelor membre posibilitatea să prevadă excepții de la obligația de principiu de garantare a confidențialității datelor cu caracter personal (Hotărârea Promusicae, citată anterior, punctul 50).

36 În ceea ce privește una dintre aceste excepții, Curtea a apreciat ulterior că articolul 15 alineatul (1) menționat nu poate fi însă interpretat în sensul că impune statelor membre să prevadă, în situațiile enumerate în cuprinsul său, o obligație de divulgare (Hotărârea Promusicae, citată anterior, punctele 51 și 53).

37 În consecință, trebuie să se considere că articolul 13 alineatul (1) din Directiva 95/46 oferă statelor membre facultatea de a prevedea una sau mai multe dintre excepțiile pe care le enumeră, dar că aceste state nu sunt nicidecum obligate să facă acest lucru.

38 Într-o a doua etapă, trebuie examinat dacă activitatea de detectiv particular care acționează pentru un organism reglementat, precum IPI, intră în sfera de aplicare a excepțiilor prevăzute la articolul 13 alineatul (1) literele (d) și (g) din Directiva 95/46.

39 Conform unei jurisprudențe constante, protecția dreptului fundamental la viață privată impune ca derogările de la protecția datelor cu caracter personal și limitările acesteia să fie efectuate în limitele strictului necesar (Hotărârea din 16 decembrie 2008, Satakunnan Markkinapörssi și Satamedia, C-73/07, Rep., p. I-9831, punctul 56, precum și Hotărârea din 9 noiembrie 2010, Volker und Markus Schecke și Eifert, C-92/09 și C-93/09, Rep., p. I-11063, punctele 77 și 86).

40 În ceea ce privește excepțiile prevăzute la articolul 13 alineatul (1) literele (d) și (g) din Directiva 95/46, acestea se referă în special, prima, la o situație definită concret, și anume prevenirea, investigarea, detectarea și punerea sub urmărire a încălcărilor deontologiei în cazul profesiilor reglementate, iar a doua, la protejarea drepturilor și libertăților altora, care, în schimb, nu sunt precizate.

41 Trebuie să se analizeze, în primul rând, excepția prevăzută la articolul 13 alineatul (1) litera (d) din directiva menționată și să se verifice dacă aceasta se aplică activității de detectiv particular care acționează în numele unui organism precum IPI.

42 Din decizia de trimitere reiese că profesia de agent imobiliar constituie o profesie reglementată în Belgia și că IPI este un organism profesional care are sarcina de a supraveghea respectarea reglementării în discuție prin cercetarea și prin denunțarea încălcărilor acestei reglementări.

43 Este necesar să se constate că activitatea unui organism precum IPI corespunde situației vizate de excepția menționată la articolul 13 alineatul (1) litera (d) din Directiva 95/46 și că aceasta poate, în consecință, să intre în sfera de aplicare a respectivei excepții.

44 Întrucât Directiva 95/46 nu precizează modalitățile de cercetare și detectare a încălcărilor reglementării, este necesar să se considere că această directivă nu împiedică un astfel de organism profesional să recurgă, în scopul de a-și îndeplini misiunea, la persoane specializate în investigații, precum detectivii particulari care au sarcina de a efectua această cercetare și detectare.

45 Rezultă din aspectele menționate că, în cazul în care un stat membru a ales să transpună excepția prevăzută la articolul 13 alineatul (1) litera (d) menționat, organismul profesional în cauză și detectivii particulari care acționează pentru el pot să se prevaleze de aceasta și nu sunt supuși obligației de a informa persoana vizată, prevăzută la articolele 10 și 11 din Directiva 95/46.

46 În schimb, în cazul în care statul membru nu a prevăzut această excepție, persoanele vizate trebuie să fie informate în legătură cu prelucrarea datelor lor cu caracter personal, potrivit modalităților, în special în privința termenelor, prevăzute la articolele 10 și 11 menționate.

47 În opinia IPI, aplicarea excepției de la obligația de informare, în privința sa și a detectivilor particulari care acționează în numele său, este indispensabilă pentru îndeplinirea misiunii sale. Ar fi imposibil pentru detectivii particulari să își exercite în mod eficient activitatea în serviciul IPI dacă ar trebui să

își divulge identitatea și motivele investigațiilor chiar înainte de a interoga persoanele pe care le investighează. Guvernul olandez a susținut de asemenea că investigațiile în discuție ar fi sortite eșecului.

48 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 37 din prezenta hotărâre, statele membre sunt totuși cele care trebuie să decidă dacă apreciază că este necesar să prevadă în legislația lor excepția prevăzută la articolul 13 alineatul (1) litera (d) din Directiva 95/46 în favoarea organismelor profesionale precum IPI, care acționează direct sau cu ajutorul unor detectivi particulari. Acestea pot să considere că organismele profesionale menționate și detectivii particulari care acționează în numele lor dispun de mijloace suficiente, în pofida aplicării articolelor 10 și 11 din această directivă, pentru a reuși să detecteze încălcările deontologiei în discuție, astfel încât nu este necesar să fie transpusă această excepție pentru a permite respectivelor organisme să își îndeplinească misiunea de supraveghere a respectării reglementării.

49 În ceea ce privește domeniul de aplicare al excepției menționate, trebuie de asemenea să se precizeze noțiunea „încălcare a deontologiei”. Astfel, au apărut divergențe de opinii în observațiile scrise și orale prezentate Curții cu privire la acest aspect. În opinia guvernului belgian și contrar celor susținute de IPI, încălcările în discuție nu privesc decât actele unor agenți imobiliari agreați în mod corespunzător în cadrul exercitării profesiei și nu se extind la actele persoanelor care, fără a fi agreate, se prezintă drept agenți imobiliari.

50 În această privință, trebuie constatat că normele privind accesul la o profesie reglementată fac parte din normele de deontologie. Rezultă de aici că cercetările privind actele persoanelor care încalcă aceste norme prezentându-se drept agenți imobiliari intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 13 alineatul (1) litera (d) din Directiva 95/46.

51 În consecință, potrivit acestei directive, statele membre pot să prevadă că un organism profesional reglementat, precum IPI, poate, singur sau cu ajutorul unor detectivi particulari, să cerceteze eventuale încălcări ale normelor de deontologie, inclusiv încălcări care decurg din acte ale unor persoane care nu au respectat normele privind accesul în profesie, intrând sub incidența excepției menționate.

52 Având în vedere domeniul de aplicare al acestei excepții, nu este necesar să se analizeze dacă activitatea de detectiv particular care acționează pentru un organism profesional precum IPI intră de asemenea sub incidența excepției prevăzute la articolul 13 alineatul (1) litera (g) din Directiva 95/46.

53 Prin urmare, trebuie să se răspundă la primele două întrebări că:

— articolul 13 alineatul (1) din Directiva 95/46 trebuie interpretat în sensul că statele membre nu au obligația, ci facultatea de a transpune în dreptul lor național una sau mai multe dintre excepțiile pe care le prevede de la obligația de informare a persoanelor vizate despre prelucrarea datelor cu caracter personal ale acestora;

— activitatea de detectiv particular care acționează pentru un organism profesional în scopul cercetării încălcărilor deontologiei unei profesii reglementate, în speță cea de agent imobiliar, intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 13 alineatul (1) litera (d) din Directiva 95/46.

Cu privire la a treia întrebare

54 Ținând seama de răspunsurile date la primele două întrebări, nu este necesar să se răspundă la a treia întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

55 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 13 alineatul (1) din Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date trebuie interpretat în sensul că statele membre nu au obligația, ci facultatea de a transpune în dreptul lor național una sau mai multe dintre excepțiile pe care le prevede de la obligația de informare a persoanelor vizate despre prelucrarea datelor cu caracter personal ale acestora.

Activitatea de detectiv particular care acționează în numele unui organism profesional în scopul cercetării încălcărilor deontologiei unei profesii reglementate, în speță cea de agent imobiliar, intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 13 alineatul (1) litera (d) din Directiva 95/46.

Semnături